

Nowe narkotyki, dopalacze.

Państwowa Inspekcja Sanitarna w celu ograniczania zagrożeń zdrowia publicznego z zakresu przeciwdziałania narkomanii, egzekwowała przestrzeganie przepisów dotyczących zakazu wytwarzania i wprowadzania do obrotu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej środków zastępczych lub nowych substancji psychoaktywnych, które wiązały się z realizacją zadań, ujętych w celu operacyjnym Narodowego Programu Zdrowia na lata 2016, łącząc profesjonalny system nadzoru w obszarze tzw. „dopalaczy” z działaniami edukacyjnymi, profilaktycznymi i szeroko rozumianą promocją zdrowia.

Unieruchomiona na terenie naszego województwa w 2016 roku sieć sklepów stacjonarnych oferujących sprzedaż środków zastępczych czy nowych substancji psychoaktywnych spowodowała zwiększoną aktywność sklepów internetowych i dilerów, generując bardzo znaczny wzrost zgłaszanych przypadków podejrzeń, zatrucień substancjami psychoaktywnymi. Tym samym działania administracyjne były w głównej mierze nakierowane na istniejące zagrożenia.

W roku 2018 organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej przejęły głównie od Prokuratury i Policji, a następnie prowadziły 37 nowych postępowań administracyjnych w stosunku do osób

fizycznych w związku z podejrzeniem lub stwierdzeniem naruszenia art. 44b ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2017 r. poz. 783 z późn. zm.). Liczba prowadzonych postępowań kształtowała się na podobnym poziomie jak w roku 2017.

W przypadku stwierdzenia, że produkt był środkiem zastępczym lub nową substancją psychoaktywną, właściwy ze względu na miejsce wprowadzania do obrotu państwowy inspektor sanitarny zakazywał w drodze decyzji wprowadzania produktu do obrotu a także orzekał jego przepadek na rzecz Skarbu Państwa i zniszczenie. Podstawowe dane dotyczące działań podjętych przez PIS w woj. podkarpackim w stosunku do naruszających ustawowy zakaz wprowadzania do obrotu środków zastępczych lub nowych substancji psychoaktywnych przedstawiono w tabeli poniżej.

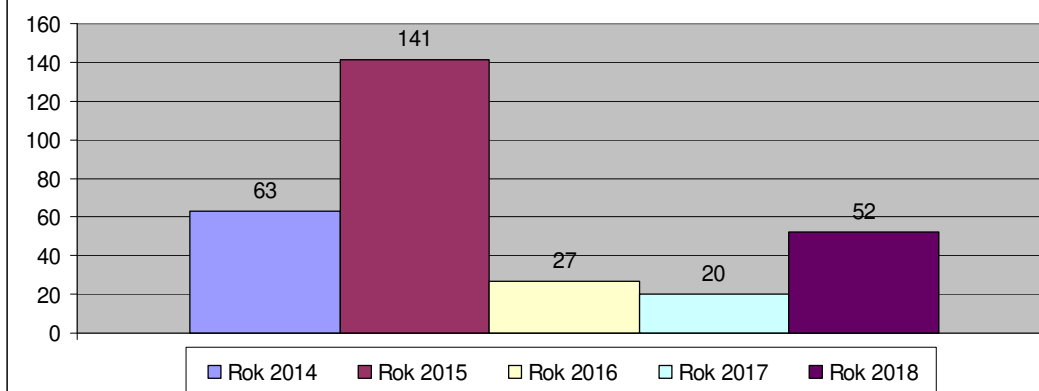
Nowe narkotyki, dopalacze

Liczba, kwota	Rok 2014	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018
L. sklepów	8	8	2	1	0
L. przeprowadzonych kontroli*	94	113	38	1	0
L. wydanych decyzji I instancja	185	288	191	175	68
L. wydanych decyzji II instancja	41	129	69	12	8
L. wydanych postanowień I instancja	147	223	49	32	20
L. wydanych postanowień II instancja	41	55	9	1	1
L. zabezpieczonych produktów	3087	4072	1419	130	93
L. pobranych próbek	248	248	120	58	0
Kwota nałożonych kar w zł	800 000	1 430 000	550 000	520 000	40000

W analizowanym roku zarejestrowano 52 przypadki zgłoszonych zatruc środków zastępczymi lub nowymi substancjami psychoaktywnymi co stanowiło wzrost aż o 160% liczby zatruc w stosunku do poprzedzającego roku.

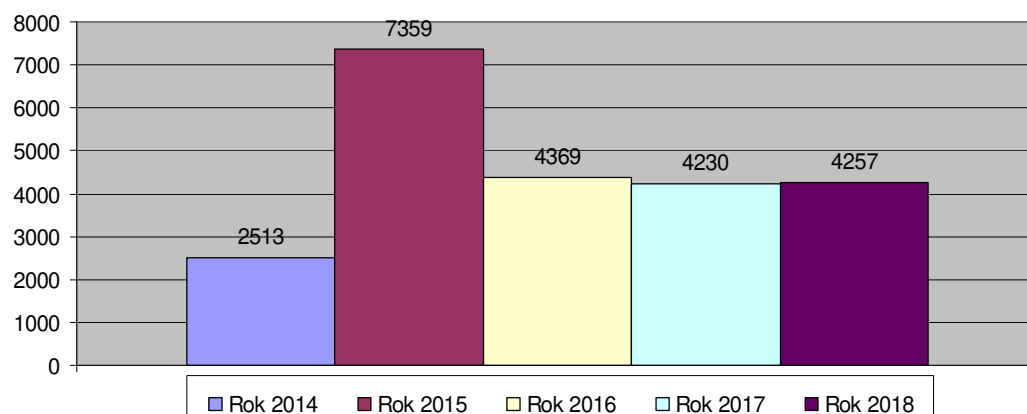
Zanotowano również pierwszy od 2015 roku przypadek zgonu spowodowany przy udziale tzw. nowych narkotyków. Liczby przypadków zatruc środkami zastępczymi w latach 2014 – 2018 w województwie podkarpackim i w Polsce przedstawiono kolejno na wykresach nr 1 i nr 2.

Wykres nr 1. Liczba przypadków zatruc środkami zastępczymi w woj. podkarpackim

Nowe narkotyki, dopalacze

Wykres nr 2. Liczba przypadków zatruc środkami zastępczymi w Polsce

Wszystkie zgłoszone przypadki zatruc były przekazywane do Ośrodka Kontroli Zatruc w Warszawie do ostatecznej weryfikacji. Osoby zażywające ryzykowne substancje psychoaktywne mieściły się w przedziale wiekowym od 13 do 39 lat. Najliczniejszą grupą wiekową był przedział od 16 – do 18 lat; kolejny to 19 -24 oraz 25 – 29. Znacząco liczną grupą był również przedział wiekowy 13 -15 lat, niezwykle podatny na trwałe uzależnienia od substancji psychoaktywnych z powodu tak młodego wieku. Najwięcej przypadków zatruc środkami zastępczymi lub nowymi substancjami psychoaktywnymi miało miejsce w kolejności na terenie powiatów rzeszowskiego, mieleckiego i dębickiego.

Województwo podkarpackie mimo znaczącego wzrostu liczby przypadków zatruc w 2018 roku charakteryzował jeden z najniższych w Polsce współczynników zatruc, w przeliczeniu na 100 tysięcy mieszkańców i wynosił 2,44 przy średnim krajowym analogicznym współczynniku wynoszącym 11,08 przypadków. Wartości skrajne przytaczanych współczynników w poszczególnych województwach mieściły się w przedziale wartości od 1,61 do 44,28 przypadków podejrzeń zatruc w przeliczeniu na 100 tysięcy mieszkańców.

Wzrost liczby zgłoszonych przypadków mógł być spowodowany faktem zwiększenia „używalności” tych substancji w związku z rosnącą w każdym roku obecnością na rynku

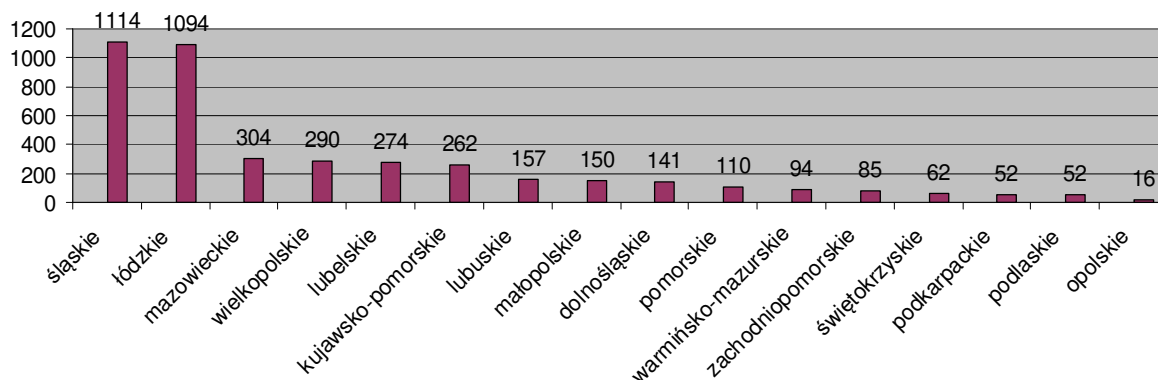
nowych, zidentyfikowanych i jeszcze nie zidentyfikowanych substancji psychoaktywnych. Coraz to większą ich siłą działania a tym samym bardzo małymi dawkami powodującymi odurzenie. Nowelizacją ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii i pojawieniem się okresowo na rynku tanich substancji psychoaktywnych jak też rozwojem rynku dilerskiego.

Podkarpacki Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny za Głównym Inspektorem Sanitarnym informował o zagrożeniach zdrowia publicznego stwarzanych przez nowe narkotyki ze szczególnym zwróceniem uwagi w ostrzeżeniach na syntetyczne opioidy, których użycie może doprowadzić do zgonu z powodu nagłego zatrzymania oddechu. Pochodne fentanylu (m.in. furanylfentanyl, cyklopropylofentanyl, U-47700 i in.), obecne m.in. w produktach o takich nazwach, jak: FU-F, Gumiś, Talizman GT, Talizman Zielony, Trójkąt, China Breath, Devil Liquid i innych, zostały umieszczone w wykazie substancji psychoaktywnych, niebezpiecznych dla zdrowia i życia człowieka. Co oznacza objęcie ich prawem karnym.

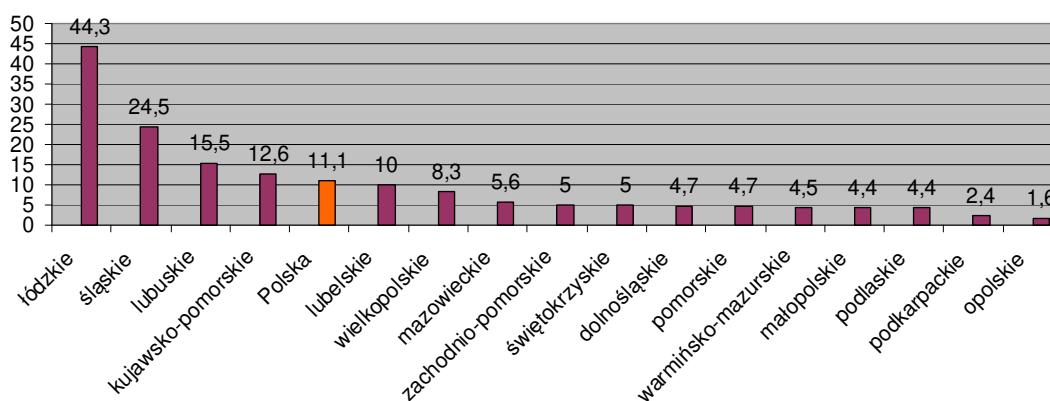
W 2018 roku w Polsce zarejestrowanych zostało aż 65 zgonów (26 przypadków w 2017 roku) mogących mieć związek z ostrym zatruciem substancjami psychoaktywnymi, z czego jeden dotyczył województwa podkarpackiego.

Nowe narkotyki, dopalacze

**Wykres nr 3. Liczba zatruc środkami zastępczymi w 2018 roku
w podziale na województwa**

**Wykres nr 4. Wskaźnik zatruc środkami zastępczymi
w skali kraju, w poszczególnych woj. w 2018 roku
(w przeliczeniu na 100 tys. mieszkańców)**

Liczbę zatruc środkami zastępczymi w 2018 roku w podziale na województwa przedstawiono na wykresie nr 3 natomiast wskaźnik zatruc w przeliczeniu na 100 tysięcy mieszkańców przedstawiono na wykresie nr 4.

Na podstawie zgromadzonych informacji w sprawie zidentyfikowanych substancji w produktach będących w obrocie na terenie naszego województwa wynika, że w 2018 r. klasyfikację najczęściej ujawnianych grup nowych narkotyków stanowiły kolejno syntetyczne katynony, kanabinoidy oraz opioidy. Obejmowały one związki chemiczne o nazwach: 4-CEC, 3-CMC, 4-CMC, HEX-EN, 5F-ADB, PV8, MDMB-CHMICA - objęte obecnie prawem karnym.

Przy zwalczaniu ustawowego zakazu wytwarzania i wprowadzania do obrotu tzw. nowych narkotyków współpracowano szczególnie z Policją, CBS Policji i Służbą Celno - Skarbową prowadząc wymianę informacji oraz działania oświatowo zdrowotne i informacyjno - edukacyjne.

Państwowa Inspekcja Sanitarna wspólnie z wieloma instytucjami prowadziła szerokie działania dotyczące profilaktyki używania dopalaczy organizując liczne szkolenia konferencje, narady. Informację o prowadzonej kampanii oświatowo-zdrowotnej opisano w rozdziale poświęconym działalności w zakresie oświaty zdrowotnej i promocji zdrowia.

Nowe narkotyki, dopalacze